

---

## תנועת הנוער הדרוזי

### גולת הכותרת היא ההתנדבות

(מדברי המשתתפים)

שיחות עם אמיר עלי, מזכ"ל תנועת הנוער הדרוזי;  
לינה עליאן, רכזת הדרכה תנועתית;  
מונרא עלי, רכזת מרכז הפעילות של לקויי ראייה.  
פברואר 2020.

תנועת הנוער הדרוזי קמה בשנת 2001. בשנים הראשונות פעלה במסגרת תנועת הנוער הלאומי ומשנת 2005 מוכרת כתנועת נוער עצמאית וחברה במועצת תנועות הנוער בישראל. התנועה פעילה בכל היישובים הדרוזים בישראל.

באתר התנועה נכתב כי היא דוגלת בהקניית ערכים של המסורת והמורשת הדרוזית, של גאווה ישראלית, אהבת המולדת ואזרחות טובה. התנועה מחנכת לערכי אנוש אוניברסליים – אמת, מוסר וצדק, תוך שימת דגש על שוויון בין בני אדם ועל כבוד האדם וחירויותיו.

בתחילת השיחה ביקשנו לברר האם בתנועה נוהגים להשתמש במושג הגשמה (בערבית – מוחקק, להגשים – תחקיק).

זה לא מושג שמשתמשים בו ביום-יום. יותר מדברים על היעד של התנועה ועל היעדים בחינוך התנועתי. בשיחות וגם בפעילות עולה המושג בהקשרים אישיים כאשר חניכים מדברים על הרצון להגשים שאיפות, להגשים את היעדים שלהם. אולם, זאת לא מילה שניצבת בכותרת של תוכניות תנועיות.

חשוב למשתתפים להדגיש כי התנועה קמה במטרה לקדם את הצעירים הדרושים, להציב בפניהם יעדים שימקמו אותם במעמד משמעותי בחברה כבוגרים משכילים, בעלי מקצועות מתקדמים ואזרחים תורמים לחברה.

אני חושבת שבוגר צריך להפנים קודם את כל הערכים של התנועה שלנו, כשהוא מפנים אותם אני רוצה שהוא יצא והוא יחיה את החיים בזה שהוא יישם אותם בתוך החיים שלו. למשל בוגר שיצא או בוגרת שתצא אצלי מהתנועה, איך שהיא חינכה את החניכים שלה או חינך את החניכים שלו בתוך התנועה, אני ארצה שכשהוא יביא ילדים למשל לעולם, הייתי רוצה שהוא כן יהיה מחובר לתנועה בזה שהוא גם יחבר את הילדים שלו, זה קודם כול.

החיבור המשמעותי לתנועה, אם כן, הוא בהישארות כפעילים ומתנדבים גם בבגרות. לתנועה יש הורים שמסייעים ובוגרים שמגיעים לפעילות, משתלבים בטוילים ובמחנות קיץ ומלווים בכל פעילות. הרעיון הוא שהבוגרים ימשיכו את הפעילות במסגרת הקהילה. דהיינו: יהיו פעילים לא רק בתנועה פנימה אלא ימשיכו במסורת הפעילות במסגרות הקהילתיות, יתנדבו באירועים ויסייעו למי שזקוק לעזרה.

גולת הכותרת ביעדים שהתנועה מציבה לחניכים היא ההתנדבות. צא לחיים הבוגרים, בחר במסלול שתבחר, תהיה מקצועי בתחום

שלך, אבל תבוא להתנדב. תתרום כי יש לך מה לתרום וכי זו החובה שלך כבוגר תנועה, לא להזניח את הקהילה.

למעשה, האמירה התנועתית היא כי ההתנדבות בקהילה מהווה דוגמה אישית של הבוגרים לצעירים. כשבוגר מגיע ומסייע, מלווה ופועל, הוא נותן דוגמה אישית שהערכים התנועתיים מובילים אותו להמשיך לפעול.

בתנועת הנוער הדרוזי לא מתכוונים לשלוח את בוגריהם לפעול כקבוצה בבגרותם, אלא מטמיעים בהם ערכים שיוכילו אותם לפעול ברוח התנועה.

אתן לך דוגמה. החלטנו לקדם בתנועה פרויקט של הכנה לצה"ל. גייסנו פנסיונרים של כוחות הביטחון וקציני מילואים מהחברה הדרוזית והם, בהתנדבות, מארגנים פעילויות לנוער כהכנה לקראת הגיוס. לנו הפרויקט חשוב כי גיוס לצה"ל הוא חלק מהתפיסה התנועתית לגבי החובות האזרחיות של חניכינו. ולמתנדבים זה חשוב כי הם באים מהמסגרת הצה"לית והם מאמינים בחשיבותה. ברור לנו ולהם שמוטיבציה גבוהה היא המפתח להצלחה בבחירת המסלול.

התנועה רוצה לחזק את המורשת הדרוזית ואת ההיכרות עם המסורת, לכן הביאו אנשי דת מתנדבים שמשוחחים עם הנוער. בנוסף, השיתוף של ההורים והמבוגרים מחבר את הקהילה לתנועה ואת חניכי התנועה לקהילה. הגאווה של ההשתייכות משמעותית לנוער ולבוגרים. זה יעד תנועתי מרכזי: "להעמיק את תחושת הגאווה וההשתייכות לעדה הדרוזית. להכיר את החברה, את האנשים ואת המסורות של העדה."

בתפיסה התנועתית יעדים של הגשמה הם למעשה היעדים של חיזוק הגאווה העדתית וחיזוק המסורת הדרוזית בקרב החניכים. כל העשייה החברתית כבוגרים מכוונת לתוך העדה הדרוזית. רוצים שיהיו פעילים, יכירו את המסורת ויתנדבו במסגרת העדה והקהילה.

המפעל המרכזי שמכוון להטמעת המסורת בקרב הבוגרים מתקיים בכל שנה, בקיץ, אחרי מחנות הקיץ:

קייטנת קיץ שמחברת בין חבר'ה דתיים לגמרי, חבר'ה לא דתיים וחבר'ה שהם בוא נגיד מסורתיים פלוס מינוס. כולם באים, עושים פעילות הפגתית כיפית בהדרכה של מדריכי התנועה, גם של בוגריה וגם של חבר'ה שהם של המועצה הדתית הדרוזית העליונה, וגם נשים וגברים מדריכים, שהם דתיים. אם להשתמש בדימויים אז לוקחים את כולם, שמים בתוך סיר אחד גדול, מאורגן מסודר יפה, ומתחיל תהליך של להביא את כל הערכים, את כל המסורת, את כל המורשת שלנו, לילדים – לאט לאט. אני לא באה לילד ואומרת לו – אתה צריך להיות דתי, אתה צריך להתלבש ואתה צריך לעשות את זה [ילדים מכיתה ד'], אלא חושפת את כולם לידע בסיסי ולהיכרות עם כללים של המסורת. החשיפה מאפשרת דיונים בהמשך על בסיס ידע משותף.

הייתה תופעה בתנועה לפני כעשר שנים של היווצרות שני מחנות, דתיים מול לא דתיים. בדיונים תמיד היה נשמע הטיעון "אני יודע על מה מדובר ואתה לא יודע כלום על המסורת." כתנועה החליטו להפסיק עם המחנאות וכעת, כולם יודעים את הבסיס של המסורת. כל אחד יבחר את דרכו לפי המסורת המשפחתית שלו, אבל כולם ייחשפו למסורת הדרוזית.

זאת הדרך שלנו לגבש את החניכים סביב הגאווה העדתית. זה בסדר שילד דתי משתתף בפעילות הפגתית, בטיולים ובמחנות קיץ. וזה בסדר שילד לא דתי משתתף בסיורים במקומות קדושים ומשתתף ביחד עם כולם בשיחות עם אנשי דת.

המועצות המקומיות מארגנות לילדים ולנוער קייטנות של בריכה,

נסיעה לים וכיף. בתנועת הנוער דווקא החליטו להקפיד על לבוש צנוע, שילוב מסורות וקייטנה בלי בריכה וים.

בהתחלה, בשנים 2009, 2010, ממש פחדתי. שאלתי את עצמי כמה יגיעו, אם בכלל יגיעו. אבל מהר מאוד התברר שיש צורך אמיתי בסוג הזה של הפעילות. ואני אומר לך, היום כועסים כשאנחנו מתנצלים שלא נשארו מקומות. ולכן אנחנו מאפשרים לכל אחד להצטרף. כך גם ימשיכו אחר כך בפעילות תנועתית.

אפשר להגדיר את היעדים של התנועה לבוגריה. ראשית, תחושת גאווה בהשתייכותם לעדה הדרוזית. שנית, היכרות עם המסורת והדת הדרוזית כדי שיוכלו לבחור את דרכם על בסיס ידע בסיסי. יעד נוסף הוא קידום נושא ההשכלה הגבוהה. בתנועה מאמינים שיש להם תפקיד גם בהקשר של הכוונה ועידוד להמשך לימודים. הם אוהבים להגדיר את הבוגרים שממשיכים בלימודים כ'מורעלי השכלה'. חבר'ה שחשוב להם להצטיין ולהצליח בלימודים, להמשיך לתארים מתקדמים ולהשקיע בהוראה ובלמוד. לא רואים סתירה בינם לבין מערכת החינוך הפורמלי. הם משלימים את המערכת. במסגרת התנועה לפעמים מקבלים פניות ממנהלי בתי ספר שסייעו בהכוונת תלמידים בוגרים להמשך לימודים.

עברתי, תוך כדי קורס הדרכה, איזה שהוא קורס של מנהיגות ששם הכרנו כל מיני דמויות, עורכי דין, מהנדסים, והם האמינו שאנחנו יכולים להגיע לשם ואמרו לנו את זה. כל אחד אחר כך הלך לכיוון שלו. אבל הבסיס, ההתנעה, היו בשיחות שבהן חשפו בפנינו אפשרויות ואמרו שמאמינים בנו. אני עכשיו רק מכוונת, לא אדע מה כל אחד אוהב לעשות או מעוניין לעשות. כשהייתי רכזת, הייתה לי התחושה של מחויבות אליהם, של להרגיש שאני צריכה גם לדאוג. אני לא רוצה רק שהחבר'ה שלי יגיעו לתנועה לעשות את הפעילות ויאללה לך הביתה ותסתדר.

העניין זה רק לכוון. לחשוף לאפשרויות ולאפשר קבלת החלטה כאשר יודעים מה אפשרי.

בתנועת הנוער הדרוזי משמעות המושג הגשמה היא שהבוגר יגשים את הפוטנציאל שלו כאשר התנועה מסייעת בכיוון ובהגברת המוטיבציה. ההשתלבות במסגרות התנדבותיות בקהילה והתרומה לחברה מהווה חלק מהמיצוי העצמי.

אלו הגדרות עקרוניות שנובעות ממטרות התנועה. היה חבר מועיל ופעיל, חנך את ילדיך לחיים חברתיים, לעזרה לזולת ולהכרת מסורות העדה הדרוזית.

אתה לא יכול ולא צריך לקטלג אנשים בתור משהו שאתה רוצה שהם יהיו. נשמח אם הם יהיו איתנו במובן של התנדבות ופעילות, אבל כל אחד יבחר את דרכו. אנחנו רוצים להאמין ובאמת מקווים שהתהליך החינוכי התנועתי יוביל את החניכים שלנו לחפש ברצינות ובאחריות את מסלול חייהם כבוגרים. מה שיבחרו מבורך ונקבל אותם כמו שהם, כשיבואו (אם יבואו) אלינו וישתתפו בהוויה הקהילתית כבוגרים.